

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย

Legal Problems and Solutions on Unsafe Agricultural Machinery Product Liability

สัญญา รัชราทักษิณ^{1*} ปิลันธนา เล้าอัครภาคย์²

Sanya Watcharathaksin^{1*}, Pilantana Laoakkarapak²

(Received: October 1, 2020; Revised: February 15, 2021; Accepted: April 23, 2021)

บทคัดย่อ

วิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยทางเอกสารเชิงคุณภาพ จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นสำคัญ จากการศึกษาพบว่ายังมีประเด็นปัญหาหลายประการ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ควรแก้ไขบทนิยามคำว่า “ความเสียหาย” ให้รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ประเด็นที่ 2 ความรับผิดที่เกิดจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยที่ยังไม่ได้ขายให้แก่ผู้บริโภค ให้ผู้ประกอบการทุกคนร่วมรับผิดชอบต่อผู้เสียหายที่ได้รับเกิดความเสียหายจากสินค้านั้น ประเด็นที่ 3 ผู้ต้องรับผิดตามกฎหมายให้แก้ไขกฎหมายให้ผู้ผลิตรายสุดท้ายเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น และแก้ไขบทนิยามคำว่า “ขาย” ไม่ให้รวมถึงการให้เช่าแบบลิสซิงด้วย ประเด็นที่ 4 ปัญหาการพิสูจน์ของบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ให้แก้ไขกฎหมายให้ผู้เสียหายที่เป็นบุคคลภายนอกไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่ ประเด็นที่ 5 การใช้ดุลยพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ ให้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กฎหมาย ความรับผิด สินค้าที่ไม่ปลอดภัย

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์

¹Faculty of Liberal Arts, Princess of Naradhiwas University

¹บริษัท สำนักกฎหมาย คอนติเนนตัล จำกัด

¹CONTINENTAN LAW OFFICE CO.LTD.

*Corresponding author. E-mail: sw_thaksin@hotmail.com

Abstract

This research is a qualitative documentary research, the researcher investigates the law enforcement problems on defective agricultural machinery product liability under the Product Liability Act B.E. 2551 (2008). The researcher ascertained that there are still many problems enforcing the provisions of the law as follows:

First, the problem of claiming damages against unsafe products, the researcher suggests to amend the definition of “Damage” which its definition should include damages caused by the “unsafe product”. Second, the problem of liability for unsafe agricultural machinery products that have not been sold to consumers, it is suggested that all operators should be jointly liable for any damages caused by unsafe products. Third, the problems with legal liability person, the researcher suggests amending the law that the last manufacturer is liable for any damages caused by unsafe products. It is also suggested to amend the definition of “Sell” to not include “Leasing”. Fourth, the problem of the burden of proof of third parties that was harmed by unsafe products, the researcher suggests amending the law that victims who are third parties do not have to prove the facts on whether the use or storage of the products is normal or not. Last, the issue of judicial discretion in determining psychological damage, the researcher suggests that the criteria for exercising the court's discretion should be more precise.

Keywords: Legal, Liability, Unsafe Product

บทนำ

ปัจจุบันในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น มีสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นจำนวนมากแต่มีสินค้าประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนไทยมาเป็นระยะเวลายาวนาน และเป็นสินค้าที่อนาคตมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพและประกอบธุรกิจภายในประเทศคือเครื่องจักรกลการเกษตร อันได้แก่ รถแทรกเตอร์ทางการเกษตร รถเกี่ยวข้าว รถตัดอ้อย เครื่องสีข้าว เครื่องตัดหญ้า หรือเครื่องมือทางการเกษตรอื่น ๆ ที่ใช้แรงจากมอเตอร์ จากเครื่องยนต์ และที่ไม่ใช้แรงจากเครื่องจักรกล ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการทำการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศทำอยู่ แต่เนื่องจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรเป็นสินค้าที่ใช้กระบวนการผลิตมีความซับซ้อนประกอบกับใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยสูงในการประกอบและผลิต รวมทั้งเป็นสินค้าที่มีชิ้นส่วนผลิตจำนวนมากขึ้น มีชั้นของผู้ผลิตหลายชั้นตั้งแต่

ผู้ผลิตชิ้นส่วนขนาดเล็ก ผู้นำชิ้นส่วนผลิตขนาดเล็กมาประกอบเป็นชิ้นส่วนขนาดใหญ่ หรือนำชิ้นส่วนขนาดใหญ่ที่ถูกประกอบแล้วมาผลิตประกอบเป็นเครื่องจักรกล ส่งผลให้เป็นการยากที่ผู้บริโภคจะตรวจสอบได้ว่าสินค้าแต่ละชิ้นส่วนหรือแต่ละขั้นตอนการผลิตดังกล่าวเป็นสินค้าของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการรายใด และเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่ เป็นเหตุให้เมื่อซื้อสินค้านั้นมาแล้วอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ ตัวอย่างเช่น กรณีเครื่องจักรกลการเกษตรที่เป็นรถแทรกเตอร์ระบบปั๊มลมทำงานผิดปกติ หรือระบบไฮดรอลิคทำงานผิดปกติ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้ ผู้ควบคุม หรือผู้อยู่ใกล้เคียงจนได้รับความเสียหาย กรณีเกิดระบบไฟฟ้าขัดข้องทำให้ไม่สามารถหยุดเครื่องจักรกลการเกษตรที่กำลังทำงานได้ เป็นต้น

จากกรณีดังกล่าว รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ขึ้นมาใช้บังคับโดยมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเพื่อให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายให้เหมาะสมกับความเสียหายที่ได้รับ ทั้งได้กำหนดหลักการในการดำเนินคดีให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งความรับผิดในสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยก็ตกอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีปัญหากฎหมายบางประการที่สมควรจะได้รับการศึกษาเกี่ยวกับสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรใน 5 ประเด็น คือ 1) ปัญหาความรับผิดในค่าเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัย 2) ปัญหาความรับผิดที่เกิดจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยที่ยังไม่ได้ขายให้แก่ผู้บริโภค 3) ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 4) ปัญหาการระงับการพิสูจน์ของบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย และ 5) ปัญหาการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดค่าเสียหายของศาล ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มีปัญหาทางกฎหมายหลายประการในกรณีสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่า กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนหรือมีความบกพร่องบางประการ ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมทั้งต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และต่อผู้ประกอบการธุรกิจขายเครื่องจักรกลการเกษตร จึงจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงสภาพปัญหา รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้มีความชัดเจนเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และเหมาะสมตามเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัตินี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย
2. เพื่อหาแนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary research) โดยทำการศึกษาจากกฎหมาย หนังสือ ตำราเรียน เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ บทความต่าง ๆ ตลอดจนคำพิพากษาของศาล โดยมีการเอาหลักการแนวคิดทฤษฎีกฎหมายที่ใช้เป็นฐานในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หลักความรับผิดชอบที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Products liability) ถือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer protection law) ที่กำเนิดมาจากสมมติฐานภายใต้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ประกอบการธุรกิจฝ่ายหนึ่ง กับฝ่ายผู้บริโภคอีกฝ่ายหนึ่ง มีฐานะทางเศรษฐกิจและอำนาจการต่อรองไม่เท่าเทียมกัน จำเป็นที่รัฐต้องให้ความคุ้มครองแก่ฝ่ายผู้บริโภคที่เป็นฝ่ายด้อยกว่า โดยความรับผิดชอบที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น มีลักษณะพิเศษตรงที่มีลักษณะของทั้งความรับผิดทางสัญญาและความรับผิดทางละเมิดรวมกัน แต่เพราะหลักความรับผิดทางสัญญาและความรับผิดทางละเมิดต่างเกิดขึ้นโดยมีพื้นฐานจากปัจจัยทางสังคมในอดีต ทำให้เกิดข้อจำกัดในการปรับใช้หลักกฎหมายทั้งสอง จึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร ทำให้รัฐต้องหามาตรการในการคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหาย จึงเกิดเป็นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้ความเป็นธรรมและให้การคุ้มครองแก่ผู้บริโภค หลักความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงศตวรรษที่ 20 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา (Reimann, 2003) และพัฒนาต่อมาที่ประเทศอังกฤษ และในบางประเทศที่ประเทศยุโรป โดยอาศัยทฤษฎีทางกฎหมายหลายทฤษฎีประกอบกันเพื่อใช้ในการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค

2. การนำเอาแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมายที่ว่าด้วยความรับผิดหลายทฤษฎี ทั้งทฤษฎีความรับผิดทางสัญญา เช่น ความรับผิดในคำรับประกันสินค้าที่ผู้แสดงข้อความนั้นรับประกันว่าสินค้ามีคุณสมบัติและข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่แสดงไว้และยืนยันว่าหากไม่เป็นไปตามนั้นตนจะรับผิดชอบ โดยวิชญ์ เครื่องงาม (2549) เห็นว่า หลักความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472-474 ก็คือหลักการรับประกัน (Warranty) ตามกฎหมายของต่างประเทศนั่นเอง ซึ่งในเรื่องคำรับประกันดังกล่าวหากเกิดความเสียหายใด ๆ ขึ้นอันเนื่องมาจากคำรับประกันของ

ผู้ขาย ผู้ซื้อสามารถที่จะเรียกร้องเอาค่าเสียหายนั้นจากผู้ขายหรือผู้ให้คำรับรองได้ เช่น ในคดี *Baxter v. Ford Motor Co.*, 12 P.2d 409 (Washington Supreme Court, 1932) ข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวได้ความว่าโจทก์ซื้อรถยนต์ยี่ห้อฟอร์ดรุ่นหนึ่งจากบริษัท St. John Motor ซึ่งเป็นพ่อค้าปลีกของบริษัท ฟอร์ด (A Ford Dealer) ก่อนการขายบริษัทฟอร์ดได้ให้แผ่นปลิวโฆษณา (Brochures) แก่พ่อค้าปลีกของตนด้วย โดยในแผ่นปลิวโฆษณานั้นได้บรรยายถึงลักษณะของกระจกหน้ารถยนต์ฟอร์ดรุ่นนี้ว่าเป็นกระจกสามชั้นไม่แตกละเอียด ทำขึ้นเพื่อไม่ให้กระจกปลิวหรือแตกละเอียดภายใต้การอัดกระแทกที่แรงที่สุด แต่ปรากฏว่าขณะที่โจทก์กำลังขับรถยนต์คันดังกล่าว มีก้อนกรวดกระเด็นมาถูกกระจกหน้ารถทำให้กระจกนั้นแตกละเอียดและเศษกระจกกระเด็นถูกตาของโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายตาบอดทั้งสองข้าง ศาลได้วินิจฉัยว่า กรณีเช่นนี้ถือว่าข้อเท็จจริงที่บริษัท ฟอร์ด บรรยายถึงลักษณะของกระจกหน้ารถยนต์ดังกล่าวในแผ่นปลิวโฆษณา เป็นการที่บริษัท ฟอร์ด ได้รับประกันโดยชัดแจ้ง โจทก์มีสิทธิเรียกร้องจากบริษัท ฟอร์ด ให้ชดใช้เยียวยาความเสียหายได้ แม้โจทก์จะซื้อรถยนต์คันดังกล่าวมาจากพ่อค้าปลีกมิใช่ซื้อจากบริษัท ฟอร์ด โดยตรงก็ตาม นอกจากนี้ยังมีแนวคิดทฤษฎีความรับผิดชอบละเมิด เช่น ทฤษฎีรับภัย (สุขุม ศุภนิธย์, 2559) ซึ่งก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถือว่า เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นต้องมีการชดใช้เยียวยา แนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากการคุ้มครองสิทธิในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลในอันที่จะไม่ถูกทำร้ายให้ได้รับความเสียหาย ดังนั้นทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบในแนวคิดนี้จึงไม่พิจารณาถึงองค์ประกอบภายในด้านจิตใจของผู้กระทำ เช่น การจงใจกระทำหรือการขาดความระมัดระวังแต่ประการใด เพราะถือว่าความคิดของมนุษย์อันเป็นองค์ประกอบภายในจิตใจไม่อาจถูกพิจารณาได้ เมื่อมีผู้เสียหายก็ต้องมีผู้ชดใช้ความเสียหาย อีกทั้งยังมีหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด ซึ่งหมายถึงการรับผิดชอบโดยปราศจากความผิด แต่เหตุที่ต้องรับผิดชอบเพราะกฎหมายบัญญัติไว้ว่าต้องรับผิดชอบ ดังนั้นการบัญญัติกฎหมายว่ากรณีใดบุคคลจะต้องรับผิดชอบโดยเคร่งครัดจึงต้องบัญญัติอย่างมีเหตุผลและจำกัดขอบเขตไว้อย่างเหมาะสม การบัญญัติกฎหมายตามหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดนี้ ก็เพื่อจะประกันคนในสังคมไม่ให้ต้องรับเคราะห์กรรม (ภัทรศักดิ์ วรรณแสง, 2527) แม้ว่าความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดจะเป็นความรับผิดชอบของบุคคลโดยปราศจากความผิด ที่มีเหตุผลสำคัญในการนำมาใช้กับกรณีการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากสินค้า คือ เรื่องการการพิสูจน์ และยังมีแนวความคิดเกี่ยวกับหลักประกันสังคมที่นำมาปรับใช้ในกรณีความเสียหายอันเกิดจากสินค้าอีกด้วย

3. แนวคิดเรื่องการการพิสูจน์ ซึ่งในคดีแพ่ง คู่ความจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบพินิจต่อศาล เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นสิ่งที่ตนกล่าวอ้าง ส่วนการพิจารณาว่าคู่ความฝ่ายใดจะมีหน้าที่ในการพิสูจน์หรือมีการการพิสูจน์ในข้อเท็จจริงใด ก็ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศนั้น ๆ โดยในเรื่องการการพิสูจน์ ดังมีคำอธิบายของโสภณ รัตนกร (2557) ที่ระบุใน

คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานในเรื่องภาระการพิสูจน์ว่า หน้าที่ของคู่ความที่จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้ออ้างของตนให้ถึงมาตรฐานที่กฎหมายต้องการเพื่อตนจะได้ชนะคดี ถ้าเป็นคดีแพ่งก็จะต้องนำสืบพยานหลักฐานให้มีน้ำหนักดีกว่าพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าเป็นคดีอาญาโจทก์ก็ต้องนำสืบให้ถึงขนาดที่ศาลเชื่อว่าจำเลยกระทำผิดโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควร

4. แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ โดยแนวคิดนี้ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของการทำธุรกิจก็คือการทำกำไรสูงสุด โดยผู้ประกอบการจะต้องขายในปริมาณที่เหมาะสม และธุรกิจจะผลิตอย่างมีประสิทธิภาพตามปริมาณปัจจัยที่กำหนดให้ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการอาจมีเป้าหมายอื่นนอกเหนือจากการทำกำไรสูงสุด ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่อาจจะทำยอดขายสูงสุดแทนที่จะทำกำไรสูงสุด ในทำนองเดียวกับผู้ประกอบการอาจจะใช้จ่ายเงินไปในสิ่งของที่ฟุ่มเฟือย เช่น การตกแต่งสำนักงาน ซึ่งจะทำให้ธุรกิจมีกำไรน้อยลง แต่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการโดยตรง (จรี ตาปนานนท์, 2551)

5. กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551) (นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ, 2552) ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่สินค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะผลิตในประเทศหรือนำเข้ามีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้นเป็นลำดับ การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยกระทำได้น่ายาก เมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ แต่การฟ้องคดีในปัจจุบันเพื่อเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยากเนื่องจากภาระในการพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการกระทำของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าตกเป็นหน้าที่ของผู้ได้รับความเสียหายตามกฎหมายทั่วไป เพราะยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าโดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องไว้โดยตรง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ อันจะมีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ตลอดจนได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม ซึ่งแตกต่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 ที่บัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากพยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลหรือทรัพย์สินอันตราย ที่มุ่งคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายเพียงเพราะเหตุมีการครอบครองหรือควบคุมยานพาหนะหรือทรัพย์สินอันตรายนั้นแล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผลให้เฉพาะผู้ครอบครองหรือควบคุมเท่านั้นที่จะต้องรับผิดโดยผู้ประกอบการขายหรือผลิตไม่ต้องรับผิดด้วยแต่อย่างใด

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย มีผลการศึกษาใน 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ปัญหาทางกฎหมาย

1.1 ปัญหาการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่า “ความเสียหาย” ไว้โดยไม่รวมความถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น บัญญัติไว้ว่า “ความเสียหาย หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น” ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวโดยตลอดแล้ว จะเห็นได้ว่าหากเครื่องจักรทางการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยนั้นก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งจะถือว่าเครื่องจักรกลการเกษตรดังกล่าวเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามกฎหมายฉบับนี้แล้ว ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยดังกล่าวก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้มีการชดเชยเยียวยาค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรทางการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยนั้นได้ ส่วนผู้เป็นเจ้าของเครื่องจักรกลการเกษตรที่เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในขณะเกิดเหตุความเสียหายนั้น ไม่อาจอาศัยประโยชน์จากพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบการชดเชยความเสียหายในส่วนเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยได้ ทั้งไม่อาจฟ้องคดีรวมกับผู้เสียหายอื่น ๆ ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยเป็นคดีเดียวกันได้ เพราะเหตุที่เครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยนั้น ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นด้วย ซึ่งผู้เป็นเจ้าของเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยจะต้องไปเรียกร้องฟ้องคดีเอากับผู้ประกอบการตามหลักกฎหมายทั่วไปแยกเป็นคดีต่างหาก เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีภาระการพิสูจน์แตกต่างจากผู้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ทั้งที่เหตุที่เกิดความเสียหายนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน และมีประเด็นที่จะต้องพิสูจน์เป็นอย่างเดียวกันกับผู้ได้รับความเสียหายคนอื่น ๆ ส่งผลให้เรื่องภาระการพิสูจน์ของเจ้าของเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยขณะเกิดเหตุจะต้องนำสืบให้เห็นถึงการจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้กระทำละเมิด หรือการนำสืบให้เห็นถึงความไม่ปลอดภัยของเครื่องจักรกลการเกษตรนั้น

1.2 ปัญหาความรับผิดชอบที่เกิดจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยที่ยังไม่ได้ขายให้แก่ผู้บริโภค ประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้นี้ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ได้บัญญัติให้ “ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม” จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดให้ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการเป็นความรับผิดชอบร่วมกันแบบลูกหนี้ร่วม และผู้ประกอบการจะมีความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยก็ต่อเมื่อสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว หากในขณะที่สินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยยังไม่ได้ขายให้แก่ผู้บริโภคแต่เกิดความเสียหายขึ้นจนทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายขึ้นแล้ว เช่น ในระหว่างขนส่งเครื่องจักรทางการเกษตรเพื่อนำไปขายให้แก่ผู้บริโภค เครื่องจักรกลการเกษตรดังกล่าวเกิดระเบิดขึ้นจนทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการขายเครื่องจักรกลการเกษตรให้แก่ผู้บริโภค ผู้ได้รับความเสียหายก็ไม่อาจใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในการเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นได้ ทั้งผู้ประกอบการเองก็ย่อมไม่มีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ด้วยเช่นกัน แต่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องไปเรียกร้องความรับผิดชอบตามกฎหมายทั่วไป คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด ซึ่งมีหลักการที่เป็นภาระให้แก่ผู้เสียหายในการพิสูจน์ความผิดและอาจส่งผลกระทบต่อตรงต่อการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาผู้เสียหายของศาล

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย ประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้นี้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 5 บัญญัติให้ผู้ต้องรับผิดชอบ คือ ผู้ประกอบการ ซึ่งตามมาตรา 4 ให้นิยามไว้ ได้แก่ ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้า ผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้า โดยในส่วนของผู้ผลิตสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรนั้น โดยปกติทั่วไปมีทั้งผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบ และผู้ผลิตที่เป็นผู้ประกอบการเครื่องจักรกลการเกษตร เท่ากับว่าสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรหนึ่งเครื่องหรือหนึ่งคันมีผู้ผลิตที่เกี่ยวข้องหลายรายหลายขั้นตอน แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดว่าผู้ผลิตที่ต้องรับผิดชอบคือผู้ผลิตรายใดหรือผู้ผลิตในขั้นตอนใด ทั้งในทางปฏิบัติเครื่องจักรกลการเกษตรแต่ละเครื่อง หรือแต่ละคันก็ไม่ได้มีการระบุว่าเป็นส่วนที่ใช้ในการประกอบแต่ละชิ้นนั้นมาจากผู้ผลิตรายใด ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัญหาดังกล่าว

ทำให้ผู้บริโภคหรือผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยนั้นไม่สามารถใช้สิทธิฟ้องคดีผู้ผลิตได้ครบถ้วนทุกราย แม้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมาจากผู้ผลิตที่เป็นผู้ประกอบการเครื่องจักรกลการเกษตรขั้นสุดท้ายจึงส่งผลกระทบต่อผู้ได้รับความเสียหายและสังคมโดยรวม อันเป็นการไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมต่อผู้ได้รับความเสียหาย นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ยังได้กำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณามาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่ได้บัญญัติให้คำว่า “ขาย” หมายความว่ารวมถึง การให้เช่า ซึ่งย่อมหมายความว่ารวมถึงการให้เช่าแบบลิสซิ่งด้วย จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีขอบเขตที่กว้าง ซึ่งขัดกับสภาพความเป็นจริงโดยเฉพาะการให้เช่าแบบลิสซิ่ง ซึ่งปกติทั่วไปผู้ประกอบการให้เช่าแบบลิสซิ่งเป็นเพียงผู้ให้บริการทางการเงินกับผู้เช่าซื้อโดยการนำเครื่องจักรกลการเกษตรจากผู้เช่าซื้อ ซึ่งมาจากผู้ประกอบการขายที่แท้จริงมาเป็นหลักประกันให้กับผู้ประกอบการแบบลิสซิ่งเท่านั้น โดยผู้ประกอบการแบบลิสซิ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนการขายของผู้ประกอบการที่แท้จริง หรือไม่ได้มีส่วนเป็นตัวการ ตัวแทน หรือเป็นตัวแทนขายให้แก่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการขายเครื่องจักรกลการเกษตร หากแต่ผู้ประกอบการแบบลิสซิ่งคงให้เพียงเงินทุนแก่ผู้บริโภคเพื่อซื้อเครื่องจักรกลการเกษตรจากผู้ประกอบการขายเครื่องจักรกลการเกษตรเหล่านั้น และให้ผู้บริโภคนำเครื่องจักรกลการเกษตรที่ตกลงซื้อมาเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ประกอบการให้เช่าแบบลิสซิ่งเท่านั้น ผู้ประกอบการให้เช่าแบบลิสซิ่งจึงไม่ควรต้องตกเป็นผู้ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยนั้นด้วย

1.4 ปัญหาการพิจารณาพิสูจน์ของบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย ประเด็นปัญหาดังกล่าวพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ซื้อหรือบริโภคสินค้านั้นด้วยตนเองหรือเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่เป็นผู้ซื้อหรือบริโภคสินค้านั้นหรือไม่ก็ตาม โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 6 ว่า “เพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบตามมาตรา 5 ผู้เสียหายหรือผู้มีสิทธิฟ้องคดีแทนตามมาตรา 10 ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการผู้ใด” จากบทบัญญัตินี้ ได้กำหนดการพิจารณาพิสูจน์ของผู้เสียหายไว้ 2 ประการ คือ ต้องพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา อันเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงข้อสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายจากสินค้า

ของผู้ประกอบการ ผู้เสียหายจึงต้องพิสูจน์หลักฐานการซื้อสินค้านั้นว่าได้มีการขายสินค้านั้น และสินค้านั้นเป็นของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ผู้เสียหายยังต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะสินค้าหรือวิธีการใช้หรือวิธีการเก็บรักษาสินค้านั้นว่าเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่ และตนได้รับความเสียหายจากสินค้านั้นอย่างไร หากผู้เสียหายนำสืบถึงข้อเท็จจริงได้ดังนี้ผู้ประกอบการก็ต้องถูกสันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีความรับผิดชอบในความเสียหายต่อผู้เสียหายและมีหน้าที่ในการนำสืบหักล้างเพื่อปฏิเสธความรับผิด เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 7 แต่ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลภายนอกไม่ใช่ผู้บริโภค และไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย จะให้พิสูจน์ว่ามีการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่ ย่อมเป็นการยากและขัดต่อความเป็นจริงที่บุคคลภายนอกจะรู้ได้ และบุคคลภายนอกดังกล่าวก็ไม่ถือว่าเป็นผู้บริโภคตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 เพราะไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือผู้บริโภคสินค้านั้น

1.5 ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ ประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 11 บัญญัติให้อำนาจแก่ศาลในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนได้อีก 2 กรณี นอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ 1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกายหรืออนามัยของผู้เสียหายและหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ และ 2) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายได้ตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง โดยให้คำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ การที่ผู้ประกอบการรู้ถึงความปลอดภัยของสินค้า ระยะเวลาที่ผู้ประกอบการปกปิดความปลอดภัยของสินค้า การดำเนินการของผู้ประกอบการเมื่อทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการ ตลอดจนการที่ผู้เสียหายมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา 11 โดยตลอดแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยให้อยู่ในดุลพินิจของศาล ซึ่งค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษนั้น ศาลได้กำหนดเกณฑ์ข้อควรคำนึงที่ศาลจะใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดค่าสินไหมทดแทนได้อย่างชัดเจน แตกต่างจากค่าเสียหายต่อจิตใจโดยให้อยู่ในดุลพินิจของศาล ซึ่งไม่ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาการใช้ดุลพินิจของศาลไว้อย่างชัดเจนเหมือนเช่นค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษ เป็นเหตุให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยไม่มีกรอบอำนาจหรือข้อจำกัดกรอบอำนาจในการใช้ดุลพินิจไว้อย่างชัดเจน จึงถือเสมือนเป็นการบัญญัติ

กฎหมายให้ศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างไร้ขอบเขตจำกัด ซึ่งเป็นการยากในทางปฏิบัติที่จะให้ศาลใช้อำนาจดุลพินิจดังกล่าวเพื่อพิจารณากำหนดค่าเสียหายให้เป็นบรรทัดฐานที่เหมือนกันทุกคดี ทั้งกฎหมายเองก็ไม่ได้กำหนดกรอบสูงสุดของค่าเสียหายต่อจิตใจที่ศาลสามารถกำหนดให้แก่ผู้เสียหาย อย่างเช่นค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ศาลกำหนดได้ตามสมควรแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง ทั้งในเรื่องค่าสินไหมทดแทนนี้เป็นเรื่องที่กฎหมายไทยเพิ่งบัญญัติไว้จึงเป็นเรื่องยากที่จะนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาเป็นบรรทัดฐานหรือแนวทางในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนในทางปฏิบัติที่ผ่านมาในกรณีที่มีการฟ้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งในมูลละเมิดที่ไม่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ศาลเองก็ไม่เคยพิพากษาให้ค่าเสียหายต่อจิตใจตามคำขอของผู้เสียหายแต่อย่างใดด้วยเพราะเหตุว่าไม่มีกฎหมายให้อำนาจที่จะเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจไว้

2. แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย

2.1 แนวทางแก้ไข ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในส่วนที่ยังมีปัญหายุ่ง โดยแก้ไขบทนิยามคำว่าความเสียหายให้หมายรวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และให้ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ผลิตมาเพื่อขาย แม้สินค้านั้นจะยังไม่ได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคก็ตาม โดย

2.1.1 แก้ไขบทบัญญัติให้ผู้ผลิตรายสุดท้าย หรือผู้ที่เป็นเจ้าของตราสินค้า (Brand) เครื่องจักรกลการเกษตรซึ่งเป็นผู้ผลิตรายสุดท้ายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

2.1.2 แก้ไขบทนิยามคำว่า “ขาย” ไม่ให้หมายรวมถึงการให้เช่าแบบลิสซิงด้วย

2.1.3 แก้ไขบทบัญญัติโดยกำหนดให้ผู้เสียหายที่เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ผู้บริโภคสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่

อภิปรายผลการวิจัย

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นบทบัญญัติในลักษณะที่ส่งผลต่อการเพิ่มภาระให้แก่เจ้าของเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก

สินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ทั้งยังเป็นการเพิ่มปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาล เป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้เสียหายและรัฐ และในที่สุดผู้เสียหายก็อาจไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายในส่วนตัวเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยนั้นด้วย นอกจากนี้ปัญหาค่าความรับผิดที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยที่ยังไม่ได้ขายให้แก่ผู้บริโภค หากความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการขายเครื่องจักรกลการเกษตรให้แก่ผู้บริโภค ผู้ได้รับความเสียหายก็ไม่อาจใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 แต่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องไปเรียกร้องความรับผิดตามหลักกฎหมายทั่วไป คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด ซึ่งมีหลักการที่เป็นภาระให้แก่ผู้เสียหายในการพิสูจน์ความผิดและอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาผู้เสียหายของศาล ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ไม่น่าจะเป็นวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการตราพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่มุ่งคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น เพราะกฎหมายฉบับนี้ถูกตราขึ้นภายใต้แนวคิดที่ต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องการให้ความคุ้มครองและให้การเยียวยาแก่ผู้เสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย (มารยา บุญตา, 2552) และการที่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติให้ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยให้รวมถึงผู้ประกอบการให้เช่า ซึ่งรวมถึงการให้เช่าแบบลิสซิงด้วยจึงถือเป็นการบัญญัติกฎหมายที่มีขอบเขตกว้างเกินความเป็นจริงก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ประกอบการธุรกิจให้เช่าแบบลิสซิง โดยเสี่ยงที่จะต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีแต่เพียงผู้เดียวตามหลักความรับผิดแบบลูกหนี้ร่วมภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาพบว่า กรณีที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลภายนอกไม่ใช่ผู้บริโภคและไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย แต่ต้องมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ว่า มีการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่ ย่อมเป็นการยากและขัดต่อความเป็นจริงที่บุคคลภายนอกจะรู้ได้ทั้งบทบัญญัติเช่นนี้ยังถือได้ว่าไม่เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายจากเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยกรณีที่เป็นบุคคลภายนอกด้วย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของกฎหมาย และประเด็นสุดท้ายกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจดังกล่าวของศาล ควรมีการกำหนดกรอบการใช้อำนาจดุลพินิจของศาลไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เป็นการง่ายต่อการพิจารณาใช้ดุลพินิจของศาล และให้มีการกรอบการใช้อำนาจดุลพินิจโดยมีมาตรฐานเดียวกันอันจะส่งผลให้ศาลที่ใช้ดุลพินิจดังกล่าวสามารถมีคำพิพากษาได้โดยมีมาตรฐานเดียวกันไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจที่ไร้ขอบเขตของศาลที่เป็นเรื่องการใช้ความรู้สึกนึกคิด หรือใช้ความเห็นในการกำหนดค่าเสียหายขึ้นเอง ซึ่ง

ศาลหรือผู้พิพากษาแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิดหรือความเห็นในการใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่แตกต่างกันได้ ซึ่งจะส่งผลให้การฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายในคดีลักษณะเดียวกันในศาลเดียวกันหรือต่างศาลกันเมื่อมีการพิจารณาโดยไม่ใช้ผู้พิพากษาคณะเดียวกันก็อาจมีผลของคำพิพากษาที่กำหนดค่าสินไหมทดแทนที่แตกต่างกันเกินสมควรได้ โดยหากการใช้ดุลพินิจเป็นไปโดยไม่มีมาตรฐานเดียวกัน ย่อมกระทบต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลทั้งจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายในคดีได้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย พบว่าพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในเรื่องนี้ยังมีข้อบกพร่องบางประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายที่แท้จริง เพราะในหลายกรณีภาระการพิสูจน์ยังคงตกอยู่กับผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยอันจะเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการผลักภาระการพิสูจน์ให้ไปอยู่กับฝ่ายผู้ประกอบการให้แตกต่างไปจากหลักกฎหมายทั่วไป ทั้งกฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้ผู้ประกอบการที่ไม่ได้เป็นผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือนำเข้าต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดภาระกับผู้ประกอบการที่ไม่เกี่ยวข้อง (ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิง) ผู้ศึกษาเห็นว่าเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลการเกษตรที่ไม่ปลอดภัย และเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ที่ได้รับความเสียหาย และเพื่อความ เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการ จึงควรทำการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายตามข้อเสนอแนะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในส่วนที่ยังมีปัญหาลอยอยู่ โดยแก้ไขบทนิยามคำว่าความเสียหายให้หมายความรวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และให้ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ผลิตมาเพื่อขาย แม้สินค้านั้นจะยังไม่ได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคก็ตาม โดย

1.1.1 แกไขบทบัญญัติให้ผู้ผลิตรายสุดท้ายหรือผู้ที่เป็นเจ้าของแบรนด์เครื่องจักรกลการเกษตรซึ่งเป็นผู้ผลิตรายสุดท้ายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

1.1.2 แกไขบทนิยามคำว่า “ขาย” ไม่ให้หมายรวมถึงการให้เช่าแบบลิสซิงด้วย

1.1.3 แกไขบทบัญญัติโดยกำหนดให้ผู้เสียหายที่เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่

ผู้บริโภคสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นไม่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดาหรือไม่

1.2 ควรกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจให้ชัดเจนแกไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ศึกษาเห็นว่าในประเด็นความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นั้น ยังมีปัญหาความรับผิดชอบประการที่สมควรศึกษาต่อไป คือ

2.1 ในกรณีที่ความเสียหายอันเกิดจากสินค้าเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นกับบุคคลภายนอกผู้ที่ไม่ใช่เป็นผู้ซื้อสินค้าเครื่องจักรกลทางการเกษตรนั้น หากความเสียหายเหล่านั้นเกิดจากความบกพร่องของส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ส่วนควบในขั้นตอนผลิตจากผู้ประกอบการผลิตแล้ว ผู้ซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรมาใช้จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายเพราะเหตุความบกพร่องดังกล่าวสมควรจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายด้วยหรือไม่

2.2 ในเมื่อความเสียหายเกิดจากกลไกหรืออุปกรณ์หรือจากส่วนใดส่วนหนึ่งของเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ผู้ซื้อก็ไม่สามารถทราบหรือคาดเดาได้ว่ากลไกหรืออุปกรณ์หรือจากส่วนใดส่วนหนึ่งนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายได้และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ก็ไม่ได้บัญญัติให้ในกรณีดังกล่าวผู้ซื้อจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายด้วย แต่ความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรของผู้ซื้อ ดังนั้น ผู้ซื้อจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้นหรือไม่

รายการอ้างอิง

- จური ตาปนานนท์. (2551). *เศรษฐศาสตร์การจัดการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2552). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551. *วารสารกฎหมายใหม่*, 6(103), 4-17.
- พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551. (2551, 20 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 125 ตอนที่ 36 ก.น. 17-22.
- ภัทรศักดิ์ วรรณแสง. (2527). ความรับผิดชอบละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. *วารสารนิติศาสตร์*, 4(14), 78-91.
- มารยาท บุญดา. (2553). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุมชลบุรี*, 1(1), 39-49.
- วิชญ์ เครืองาม. (2549). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- สุขุม ศุภินิตย์. (2559). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- โสภณ รัตนกร. (2557). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.
- Reimann, M. (2003). Liability for Defective Products at the Beginning of the Twenty-First Century: Emergence of a Worldwide Standard?. *The American Journal of Comparative Law*, 51(4), 51-838.
- Brisbois, R.M. (1985). *California Products Liability Law and Practice*. St.Paul, Minn: West.
- Washington Supreme Court. (1932). Revised Rule of the Supreme Court of the United state. Retrieved on January 5, 2021, from https://www.supremecourt.gov/ctrules/rules/Rules_1932.pdf